

”Tiedollinen, tunteellinen ja periaatteellinen taso rasismien vastaisessa kasvatuksessa – esimerkkinä #BlackLivesMatter -liike” (etäesitelmä)

Iida Pyy

Rasistinen syrjintä ja ihmisoikeusloukkaukset ovat aiheita, jotka herättävät voimakkaita poliittisia tunteita kuten surua, vihaa, syyllisyyttä ja myötätuntoa. Etenkin moni ei-rodullistettu opettaja voi myös kokea rasismista ’oikealla tavalla’ opettamisen haastavana. Aiempi tutkimus osoittaa suomalaisten kasvattajien puutteellisen ihmisoikeustietämyksen sekä opettajankoulutuksen opiskelijoiden toiveen eksplisiittisestä ihmisoikeuskasvatuksesta osana heidän ammattiin valmistavaa koulutustaan.

Nuoria viime aikoina poliittisesti aktivoineet liikkeet tarjoavat hedelmällisiä lähtökohtia kansalaiskasvatukselle. Käytän esitelmässäni esimerkkinä #BlackLivesMatter -liikettä ja sitä seurannutta vilkasta julkista keskustelua rakenteellisesta rasismista. Esimerkin avulla havainnollistan, miten vaikeita aiheita kasvatuksessa voisi lähestyä 1) tiedon, 2) tunteiden sekä 3) normatiivisten periaatteiden tarkastelukulmasta.

Esitän, että tiedollinen ulottuvuus aiheen käsittelyssä pitäisi sisällään eksplisiittistä tiedon etsimistä ja jakamista mm. historiallisesta epätasa-arvosta, valkoisuusnormista sekä rakenteellisen rasismien tutkituista ilmenemismuodoista tänä päivänä niin Suomessa kuin maailmallakin. Tunteiden ulottuvuus aiheen käsittelyssä pitäisi sisällään aiheeseen liittyvien vaikeidenkin tunteiden sanallistamista ja tunnistamista (mikä tunne on kyseessä, mihin se kohdistuu, miten eri poliittiset tunteet ovat motivoineet ja motivoivat tänä päivänä taisteluita ihmisoikeuksien puolesta). Lisäksi tunteita, kuten poliittista myötätuntoa voidaan herätellä ja vahvistaa esimerkiksi tarinoiden ja taideaineiden avulla, toki kaikkien oppijoiden psykologisesta turvallisuudesta huolehtien. Periaatteellinen ulottuvuus pitäisi sisällään ymmärryksen ihmisoikeuksista sekä siihen tutustumisen, mikä nähdään oikeudenmukaisena. Ehdotan, että #BlackLivesMatter -liike voitaisiin kehystää mahdollisuutena nuorille ihmisille työskennellä yhteisiksi koettujen normatiivisten periaatteiden, kuten ihmisoikeuksien, puolesta – ei pelkästään identiteettipohjaisena konfliktina, joka entuudestaan syventää jakoa ’meidän’ ja ’muiden’ välillä.